

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Монастирського районного суду Тернопільської області
05.11.2025

м. Тернопіль, 2025 рік

I. ВСТУП

На виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 05.11.2025 року групою НПМ здійснено відвідування Монастириського районного суду Тернопільської області (далі – суд).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ у складі:

Сапужак Софія Михайлівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Коновалова Вікторія Віталіївна, регіональний координатор взаємодії з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Загальна інформація.

Суд розташований на першому поверсі двоповерхової будівлі, яка знаходиться за адресою: вулиця Шкільна, будинок 4, місто Монастирська, Тернопільська область, 48300 (фото 1).

Голова суду – Галіян Ігор Михайлович;

Керівник апарату суду – Лагутіна Марія Богданівна.

Штатна чисельність працівників суду – 19 осіб, серед яких 3 суддів.

Організаційне та фінансове забезпечення діяльності суду здійснює Територіальне управління Державної судової адміністрації України у Тернопільській області.

При вході до будівлі наявна вивіска із зазначенням повної назви суду. У будівлі суду облаштовано два входи – головний та спеціального призначення – для висадки та конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених до зали розгляду кримінальних справ. Наявний окремий загороджений заїзд для конвойного транспорту. Центральний вхід до будівлі суду обладнаний кнопкою виклику персоналу. На сходах центрального входу наявне контрастне забарвлення (фото 3, 4).

Пропускний режим та охорону суду здійснюють працівники Служби судової охорони. У суді функціонує протипожежна та охоронна системи, аптечки для надання домедичної допомоги містять лікарські засоби з актуальними строками дії. У загальному доступі зазначено інформацію з адресами сховищ та укриттів у місті Монастирськ на випадок сигналу повітряної тривоги або інших надзвичайних ситуацій (фото 5, 7).

У приміщенні суду встановлено інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, розклад судових засідань, телефони

гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правничої допомоги, правилами та обов'язками учасників судових процесів, зразками заяв тощо (фото 6).

Двері кабінетів містять таблички з надписами, що також містять інформацію нанесену шрифтом Брайля (фото 8).

У суді наявні 3 зали судових засідань, з яких 1 використовується для розгляду кримінальних справ. Зал судових засідань для розгляду кримінальних справ забезпечено обладнанням для відеоконференцз'язку та кабіною для обвинувачених (підсудних), засуджених зі спеціального захисного скла, наявна кнопка виклику охорони (фото 2).

Протягом вересня, жовтня затримані і взяті під варту особи для участі в судових засіданнях не доставлялися. На день відвідування групою НПМ кримінальні справи у суді не розглядалися.

Попереднє відвідування суду групою НПМ не здійснювалося.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання.

1. Під час відвідування приміщень суду встановлено факт порушення вимог пункту 6.5.2. ДБН В.2.2-26:2010 Будинки і споруди. Суди, затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 №175 (далі – ДБН В.2.2-26:2010), де визначено, що кількість камер для обвинувачених (підсудних), засуджених слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Беручи до уваги викладене, в зазначеному суді, де розташовано один зал судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано три камери.

Натомість в суді взагалі відсутні камери для утримання обвинувачених (підсудних), засуджених. Обвинувачених (підсудних), засуджених доставляють по маршруту конвоювання відразу у зал для розгляду кримінальних справ.

За таких обставин в суді не може забезпечуватись роздільне розміщення чоловіків і жінок, дорослих і неповнолітніх, а також інших осіб. Незабезпечення належними умовами обвинувачених (підсудних), засуджених призводить до порушення їх прав на гідні умови тримання під час перебування.

2. У порушення пункту 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, затверджених Економічною та соціальною радою ООН та пункту 22.5 Європейський пенітенціарних правил, затверджених Комітетом міністрів Ради Європи від 12.11.1987 та вимог пункту 12 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого

спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція), обвинувачені (підсудні), засуджені не мають доступу до чистої питної води. У приміщенні суду відсутні кулери з водою.

Порушення права на життя та особисту безпеку.

3. У порушення статті 18¹ Кодексу цивільного захисту України, у будівлі суду відсутнє найпростіше укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування громадян під час надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Вказані порушення створюють передумови для порушення права на життя та особисту безпеку всіх осіб, що перебувають у приміщенні суду під час оголошення повітряної тривоги.

4. У порушення вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010, в суді відсутній спеціальний санвузол для обвинувачених (підсудних), засуджених. За інформацією керівництва суду у разі потреби таких осіб конвоюють до загального санітарного приміщення суду.

Порушення права на професійну правничу допомогу.

5. У порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими, що унеможливило реалізацію їх права на захист. Таке спілкування відбувається у камері для обвинувачених, підсудних (засуджених), що не забезпечує його конфіденційності.

Комітет із запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у 21-ій Загальній доповіді наголошує на необхідності проведення зустрічі адвоката із затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином з нею поводяться. Комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга №67312/12) Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до ЄСПЛ і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації, оскільки

проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

Порушення права осіб з інвалідністю на рівний доступ до правосуддя та інклюзивність.

6. У порушення вимог статті 26 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні», а також положень Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд», у суді відсутні умови для вільного доступу та участі у судових засіданнях осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення.

Усупереч вимогам пункту 6.1.8. ДБН В.2.2-40:2018 будівля суду не обладнана пандусами чи підйомником. Враховуючи, що доступ до приміщень суду можливий лише за допомогою сходів, дане порушення унеможливорює особам з інвалідністю та маломобільним групам населення вільний доступ до приміщень установи без сторонньої допомоги (фото 4).

Крім того, у будівлі суду жодна санітарна кімната не пристосована для користування особами вказаної категорії. Їм не забезпечено можливість справляння природних потреб та здійснення гігієнічних заходів.

Вищевказані факти свідчать про порушення прав осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп громадян на інклюзивність, людське поводження, а також про наявність причин і умов що сприяють цим порушенням.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Тернопільській області:

Вжити дієвих заходів щодо запобігання та недопущення у подальшому порушень, що призводить або можуть призводити до порушень прав людини.

Монастирисьькому районному суду Тернопільської області відповідно до їх компетенції:

1. Обладнати у суді не менше трьох камер для примусового утримування під вартою обвинувачених (підсудних), засуджених осіб та приміщення для особового складу конвойної служби

2. Забезпечити утримуваним під вартою обвинуваченим (підсудним), засудженим доступ до питної води.

3. Вжити заходів, щодо облаштування у відповідності до вимог чинного законодавства укриття в будівлі суду.

4. Обладнати окремі санітарні вузли для утримуваних під вартою обвинувачених (підсудних), засуджених)

5. Вжити дієвих заходів щодо облаштування в будівлі суду кімнати для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними), засудженими.

6. Забезпечити належні умови доступу до приміщень будівлі суду для маломобільних груп населення.

Додаток: фототаблиця на 2 арк.

**Керівник групи НПМ
головний спеціаліст Відділу
сприяння роботі регіональних
представництв Секретаріату
Уповноваженого Верховної Ради
України з прав людини**

Софія САПУЖАК

Фототаблиця до звіту

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

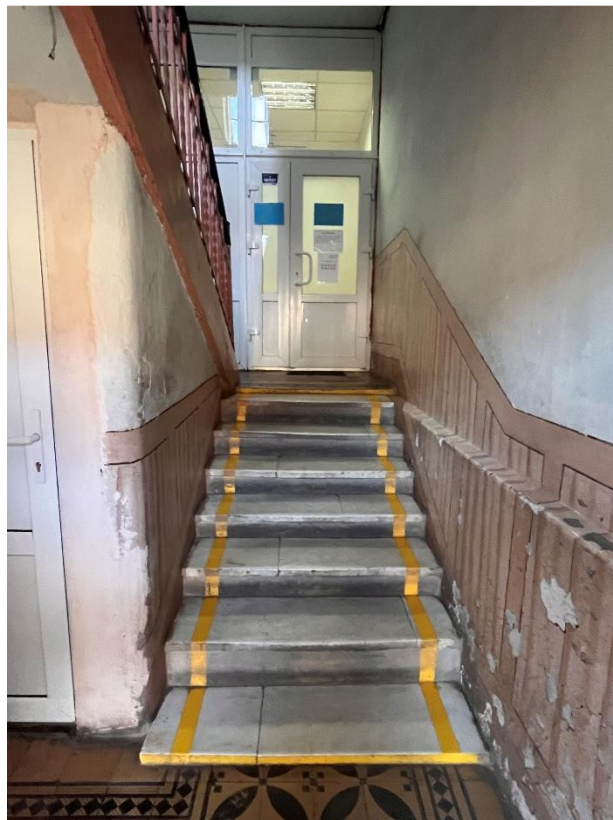

Фото 5

Фото 6

Фото 7

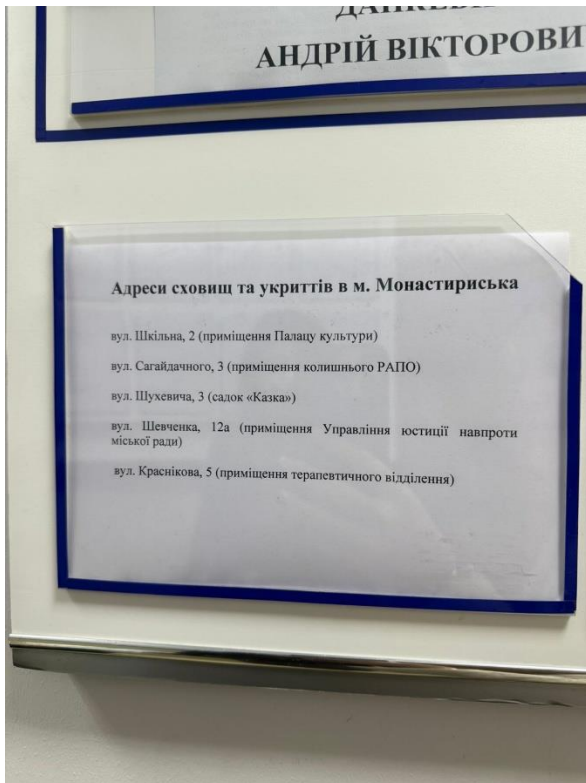

Фото 8

